95. MEKTUP

٩٥- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالتِّسْعُونَ اِلَى مَقْصُودْ عَلِيِّ التَّبْرِيزِىِّ فِى جَوَابِ سُؤَالِهِ عَنِ الْكُفْرِ الْحَقِيقِىِّ ﴾

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلاَمٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى وَصَلَتِ الصَّحِيفَةُ الشَّرِيفَةُ وَوَقَعَ فِيهَا اْلاِسْتِفْسَارُ عَنْ بَعْضِ كَلِمَاتِ الصُّوفِيَّةِ أَيُّهَا الْمَخْدُومُ وَاِنْ لَمْ يَقْتَضِ الْوَقْتُ وَالْمَكَانُ قَوْلاً وَكِتَابَةً وَلَكِنْ لاَ بُدَّ لِلسُّؤَالِ مِنَ الْجَوَابِ فَحَرَّرْتُ بِالضَّرُورَةِ كَلِمَاتٍ وَمُجْمَلُ الْكَلاَمِ فِى حَلِّ جَمِيعِ تِلْكَ الْمَسَائِلِ هُوَ اَنَّهُ كَمَا اَنَّ فِى الشَّرِيعَةِ كُفْرًا وَاِسْلاَمًا فِى الطَّرِيقَةِ أَيْضًا كُفْرٌ وَاِسْلاَمٌ وَكَمَا اَنَّ كُفْرَ الشَّرِيعَةِ شَرٌّ وَنَقْصٌ وَاْلاِسْلاَمُ كَمَالٌ كَذَلِكَ كُفْرُ الطَّرِيقَةِ أَيْضًا نَقْصٌ وَشَرٌّ وَاِسْلاَمُهَا كَمَالٌ وَكُفْرُ الطَّرِيقَةِ عِبَارَةٌ عَنْ مَقَامِ الْجَمْعِ الَّذِى هُوَ مَحَلُّ اْلاِسْتِتَارِ وَتَمَيُّزُ الْحَقِّ مِنَ الْبَاطِلِ مَفْقُودٌ فِى هَذَا الْمَوْطِنِ فَاِنَّ مَشْهُودَ السَّالِكِ فِيهِ فِى الْمَرَايَا الْجَمِيلَةِ وَالرَّذِيلَةِ هُوَ جَمَالُ وَحْدَةِ الْمَحْبُوبِ فَلاَ يَجِدُ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ وَالْكَمَالَ وَالنَّقْصَ غَيْرَ مَظَاهِرَ لِتِلْكَ الْوَحْدَةِ وَظِلاَلِهَا فَلاَ جَرَمَ يَكُونُ نَظَرُ اْلاِنْكَارِ الَّذِى نَاشٍ عَنِ التَّمْيِيزِ مَعْدُومًا فِى حَقِّهِ فَبِالضَّرُورَةِ يَكُونُ مَعَ الْكُلِّ فِى مَقَامِ الصُّلْحِ وَيَجِدُ الْكُلَّ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَيَتَرَنَّمُ بِهَذِهِ اْلآيَةِ الْكَرِيمَةِ "**وَمَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ رَبِّى عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ**" وَأَحْيَانًا يَرَى الْمَظْهَرَ عَيْنَ الظَّاهِرِ فَيَظُنُّ الْخَلْقَ عَيْنَ الْحَقِّ وَالْمَرْبُوبَ عَيْنَ الرَّبِّ وَكُلُّ هَذِهِ أَزْهَارٌ تَنْفَتِقُ مِنْ مَرْتَبَةِ الْجَمْعِ قَالَ الْحَلاَّجُ فِى هَذَا الْمَقَامِ ﴿**شِعْرٌ**﴾

كَفَرْتُ بِدِينِ اللهِ وَالْكُفْرُ وَاجِبٌ * لَدَىَّ وَعِنْدَ الْمُسْلِمِينَ قَبِيحٌ

وَلِكُفْرِ الطَّرِيقَةِ هَذَا مُنَاسَبَةٌ تَامَّةٌ بِكُفْرِ الشَّرِيعَةِ وَاِنْ كَانَ كَافِرُ الشَّرِيعَةِ مَرْدُودًا وَمُسْتَحِقًّا لِلْعَذَابِ وَكَافِرُ الطَّرِيقَةِ مَقْبُولاً وَمُسْتَوْجِبًا لِلدَّرَجَاتِ فَاِنَّ هَذَا الْكُفْرَ وَاْلاِسْتِتَارَ نَاشٍ مِنْ غَلَبَةِ مَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِىِّ وَنِسْيَانِ غَيْرِهِ كُلِّهِ فَيَكُونُ مَقْبُولاً وَذَاكَ الْكُفْرُ حَاصِلٌ مِنِ اسْتِيلاَءِ الْجَهْلِ وَالتَّمَرُّدِ فَيَكُونُ مَرْدُودًا بِالضَّرُورَةِ وَاِسْلاَمُ

الطَّرِيقَة عِبَارَةٌ عَنْ مَقَامِ الْفَرْقِ بَعْدَ الْجَمْعِ الَّذى هُوَ مَقَامُ التَّمْيِيزِ وَالْحَقُّ وَالْخَيْرُ مُتَمَيِّزَانِ هُنَا مِنَ الْبَاطِلِ وَالشَّرِّ وَلِاسْلَامِ الطَّرِيقَة هَذَا مُنَاسَبَةٌ تَامَّةٌ بِاسْلَامِ الشَّرِيعَة بَلْ اذَا بَلَغَ اسْلَامُ الشَّرِيعَة كَمَالَهُ تَحْصُلُ لَهُ نِسْبَةُ الْاتِّحَادِ بِهَذَا الْاسْلَامِ بَلْ كِلَا الْاسْلَامَيْنِ اسْلَامُ الشَّرِيعَة وَالْفَرْقُ بَيْنَهُمَا بِظَاهِرِ الشَّرِيعَة وَبَاطِنِ الشَّرِيعَة وَبِصُورَةِ الشَّرِيعَة وَحَقِيقَةِ الشَّرِيعَة مَرْتَبَةُ كُفْرِ الطَّرِيقَة اَعْلَى مِنْ مَرْتَبَةِ اسْلَامِ صُورَةِ الشَّرِيعَة وَانْ كَانَتْ أَدْوَنَ بِالنِّسْبَةِ الَى اسْلَامِ حَقِيقَةِ الشَّرِيعَة ﴿شعر﴾

مَتَى قِسْنَا السَّمَاءَ بِالْعَرْشِ يَنْحَطُّ * وَمَا أَعْلَاهُ انْ قِسْنَا بِارْضٍ

وَكُلُّ مَنْ تَكَلَّمَ مِنَ الْمَشَائِخِ قَدَّسَ اللّٰهُ اَسْرَارَهُمْ بِالشَّطْحِيَّاتِ مِنَ الْكَلِمَاتِ الْمُخَالِفَة لِظَاهِرِ الشَّرِيعَة كُلُّ ذَلِكَ فِى مَقَامِ كُفْرِ الطَّرِيقَة الَّذى هُوَ مَوْطِنُ السُّكْرِ وَعَدَمِ التَّمْيِيزِ وَالْكُبَرَاءُ الَّذِينَ تَشَرَّفُوا بِدَوْلَةِ اسْلَامِ الْحَقِيقَة فَهُمْ مُنَزَّهُونَ وَمُبَرَّؤُنَ مِنْ اَمْثَالِ هَذِه الْكَلِمَاتِ وَمُقْتَدُونَ بِالْاَنْبِيَاءِ وَمُتَابِعُونَ لَهُمْ ظَاهِرًا وَبَاطِنًا فَالشَّخْصُ الَّذى يَتَكَلَّمُ بِالشَّطْحِيَّاتِ وَيَكُونُ فِى مَقَامِ الصُّلْحِ مَعَ الْكُلِّ وَيَظُنُّ الْجَمِيعَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَلَا يُثْبِتُ التَّمْيِيزَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْخَلْقِ وَلَا يَقُولُ بِوُجُودِ الْاثْنِينِيَّة فَانْ وَصَلَ هَذَا الشَّخْصُ الَى مَقَامِ الْجَمْعِ وَتَحَقَّقَ بِكُفْرِ الطَّرِيقَة وَنَسِىَ السِّوَى فَهُوَ مَقْبُولٌ وَكَلِمَاتُهُ نَاشِئَةٌ مِنَ السُّكْرِ وَمَصْرُوفَةٌ عَنِ الظَّاهِرِ وَانْ تَكَلَّمَ بِهَذِه الْكَلِمَاتِ بِدُونِ حُصُولِ هَذَا الْحَالِ وَبِلَا وُصُولٍ الَى الدَّرَجَةِ الْاُولَى مِنَ الْكَمَالِ وَزَعَمَ الْكُلَّ عَلَى حَقٍّ وَعَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَلَمْ يُمَيِّزِ الْبَاطِلَ مِنَ الْحَقِّ فَهُوَ مِنَ الزَّنَادِقَة وَالْمَلَاحِدَة الَّذِينَ مَقْصُودُهُمْ اِبْطَالُ الشَّرِيعَة وَمَطْلُوبُهُمْ رَفْعُ دَعْوَةِ الْاَنْبِيَاءِ الَّذِينَ هُمْ رَحْمَةٌ لِلْعَالَمِينَ عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّحِيَّاتُ فَهَذِه الْكَلِمَاتُ الْخِلَافِيَّةُ تَصْدُرُ مِنَ الْمُحِقِّ وَتَصْدُرُ مِنَ الْمُبْطِلِ وَهِىَ لِلْمُحِقِّ مَاءُ الْحَيَاة وَلِلْمُبْطِلِ سَمٌّ قَاتِلٌ كَمَاءِ نِيلٍ حَيْثُ كَانَ لِبَنِى اِسْرَائِيلَ مَاءً زُلَالًا وَلِلْقِبْطِ دَمًا وَنَكَالًا وَهَذَا الْمَقَامُ مِنْ مَزَلَّةِ الْاَقْدَامِ قَدِ انْحَرَفَ جَمٌّ غَفِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْاسْلَامِ عَنِ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ بِتَقْلِيدِ كَلِمَاتِ اَكَابِرِ أَرْبَابِ السُّكْرِ وَوَقَعُوا فِى بَوَادِى الضَّلَالَة وَالْخَسَارَة وَجَعَلُوا دِينَهُمْ هَبَاءً مَنْثُورًا وَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّ قَبُولَ هَذَا الْكَلَامِ مَشْرُوطٌ بِالشَّرَائِطِ وَهِىَ

مَوْجُودَةٌ فِى أَرْبَابِ السُّكْرِ وَمَفْقُودَةٌ فِى هَؤُلاَءِ وَمُعْظَمُ هَذِهِ الشَّرَائِطِ نِسْيَانُ مَا سِوَى الْحَقِّ سُبْحَانَهُ الَّذِى هُوَ دِهْلِيزُ الْقَبُولِ وَمِصْدَاقُ امْتِيَازِ الْمُحِقِّ مِنَ الْمُبْطِلِ الاسْتِقَامَةُ عَلَى الشَّرِيعَةِ وَعَدَمُ الاسْتِقَامَةِ عَلَيْهَا وَالَّذِى هُوَ مُحِقٌّ لاَ يَرْتَكِبُ خِلاَفَ الشَّرِيعَةِ مِقْدَارَ شَعْرَةٍ مَعَ وُجُودِ السُّكْرِ وَعَدَمِ التَّمْيِيزِ كَانَ الْحَلاَّجُ مَعَ صُدُورِ قَوْلِ "أَنَا الْحَقُّ" عَنْهُ يُصَلِّى كُلَّ لَيْلَةٍ فِى السِّجْنِ خَمْسَمِائَةِ رَكْعَةٍ مَعَ قَيْدٍ ثَقِيلٍ وَكَانَ لاَ يَأْكُلُ الطَّعَامَ الَّذِى مَسَّهُ يَدُ الظَّلَمَةِ وَلَوْ كَانَ مِنْ وَجْهٍ حَلاَلٍ وَالَّذِى هُوَ مُبْطِلٌ يَكُونُ اتْيَانُ الاَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ ثَقِيلاً عَلَيْهِ مِثْلَ جَبَلِ قَافْ "كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ الَيْهِ" عَلاَمَةُ حَالِهِمْ "رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا" وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Maksut Ali et-Tebrîzi'ye gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî mektupta mezkur şahsın hakiki küfürle ilgili sorusunu cevaplamaktadır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Allah'a hamd, peygamberlerine selam olsun...

Değerli mektubunuz elimize ulaştı. Mektubunuzda sufilerin bazı kavramlarıyla ilgili açıklama istiyorsunuz.

Aziz dostum! Her ne kadar vakit ve mekan söze ve yazıya elverişli değilse de kendimi sorunuza cevap vermeye mecbur hissediyorum. Bu sebeple birkaç kelime yazmaya karar verdim. Sorduğun meselelerde sözün özü, şeriatta nasıl küfür ve İslam kavramları varsa tarikatta da küfür ve İslam kavramları bulunmaktadır. *Şeriatta İslam kavramı iyilik ve kemal, küfür kavramı da şer ve noksanlık* ifade ettiği gibi tarikatta da İslam kavramı iyilik ve kemal, küfür kavramı da şer ve noksanlık ifade eder. Tarikat küfrü cem makamından ibarettir. Bu makam istitar/gizlilik makamı olup bu makamda hakkın batıldan farkı görülmemektedir. Saliğin bu makamda gerek güzellikler aynasında gerekse çirkinlikler aynasında olsun daima gördüğü şey mahbubun/sevgilinin vahdet/birlik güzelliğidir. O hayır-şer, kemal-noksanlık her ne görürse bunu söz konusu vahdetin zuhuru ve gölgesi olarak telakki eder. Bu bakımdan o, temyiz/seçebilme kudretinden kaynaklanan inkar nazarından mahrumdur. O her şeyle sulh maka-

mında olup herkesi dosdoğru yolda görür ve *"Çünkü yürüyen hiçbir varlık yoktur ki, O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Şüphesiz Rabbim dosdoğru yoldadır."* (Hûd, 56) ayetini okur. Zaman zaman mazharı zahirin aynısı olarak görür ve halkı Hak merbubu rabb zanneder. Bütün bunlar cem mertebesinde yeşeren çiçeklerdir. Hallaç bu makamda şöyle demiştir:

Allah'ın dinini küfrettim; küfür vaciptir bana göre
Oysa çirkindir o Müslümanlara göre

Bu tarikat küfrünün şeriat küfrüyle tam bir münasebeti vardır. Şu var ki şeriat kafiri Allah katından kovulmuş olup azaba layık görülse de tarikat kafiri Allah katında makbul ve bir kısım derecelere layıktır. Bu sonuncusu hakiki sevgiliye olan sevginin yoğunluğundan ve diğer her şeyi unutmaktan kaynaklanmakta ve bu sebeple makbul olmaktadır. Fakat birincisi cehalet ve inatçılık sebebiyle olmakta ve zorunlu olarak kovulmayı gerektirmektedir.

Tarikatın İslamı ise cem makamından sonra gelen ve saliğin temyiz/seçme kudreti kesp ettiği fark makamından ibarettir. Bu makamda hak-batıl, hayır-şer birbirinden fark edilebilmektedir. Sözünü ettiğimiz bu tarikat İslamıyla şeriat İslamı arasında tam bir benzerlik vardır. Hatta şeriat İslamı kemal noktasına vardığı zaman tarikat İslamı hali baş göstermektedir. Hakikatte her iki İslam da şeriat İslamıdır. Aralarındaki fark şeriatın zahiriyle batını, suretiyle hakikati arasındaki fark gibidir. Tarikat küfrü, şeriatın hakikatının İslamından daha aşağı bir mertebede olsa da, şeriatın suretinin İslamından daha üstün mertebededir.

Gökyüzünü arşla kıyasladığımızda o aşağıdadır
Lakin yeryüzüyle kıyaslansa pek yukarıdadır.

Tasavvuf büyüklerinin, şeriatın zahirine aykırı olarak sarf ettikleri bütün şathıyyat türü sözler işte tarikat küfrü diye anılan ve kişinin kendinden geçip seçme kudretini kaybettiği bu makamdan kaynaklanmaktadır. Hakikat İslamıyla müşerref olan büyükler bu gibi sözlerden münezzehtir, onlar peygamberlere uyar ve zahir-batın itibariyle kendilerine peygamberleri örnek alırlar.

Şathıyyat türü sözler sarf eden, herkesle sulh makamında bulunan, herkesi dosdoğru yolda zanneden ve hak ile halkı birbirinden ayırt edemeyip her şeyi bir şeye indirgeyen kimse cem makamına ulaşıp tarikat küfrüne maruz kalmış ve masivayı unutmuş bir kimseyse Allah katında makbul bir kuldur ve sarfettiği bu gibi sözler manevi geçginliğin tesiriyle söylenmiş olup zahiri manalarına yorulmaz. Fakat bu gibi sözleri sarfeden kimse söz konusu hali yaşamamış ve ilgili makama ulaşmamış ise ve buna rağmen herkesi haklı ve doğru buluyor ve batılı haktan ayırt edemiyorsa

bu kimse zındık ve kafirdir. Bunların maksadı şeriatı içten çökertmek ve alemlere rahmet olan peygamberlerin davetini rafa kaldırmaktır. Bu gibi sözler hak eden ve hak etmeyen herkesten sadır olabilir. Bunlar hak eden kimse için Nil suyu gibi hayat suyu iken, hak etmeyen kimse için öldürücü zehirdir. Nitekim Nil suyu İsrail oğulları için serin bir su iken, Kıptiler için kan ve azap olmuştur.

Bu makam ayakların kaydığı makamdır. Müslümanlardan bir çok kimse bu makamda sekir erbabının sözlerini taklit ettiği için doğru yoldan sapmış ve sapkınlık çukurlarına yuvarlanarak dinlerini boşa çıkarmışlardır. Onlar, bu gibi sözlerin ancak bir takım şartlara bağlı olarak kabul edileceğini; sekir erbabında bu şartlar tahakkuk ettiği halde kendilerinde henüz bunların oluşmadığını fark edememişlerdir. Bu gibi sözlerin kabulü konusunda adeta bir dehliz izlenimi veren masivayı unutma hali bu şartların en büyüğüdür. Bu konuda haklıyla haksız arasını ayıran en doğru ölçü de şeriatta istikamettir. Bu davada haklı olan kimse ne kadar kendinden geçmiş de olsa kıl kadar bile şeriata muhalif harekette bulunmaz. Hallaç "Ben Hakk'ım" dediği halde zindanda kaldığı her gece ağır prangalar üzerinde beş yüz rekat namaz kılmıştır. O helal yoldan kazanılmış bile olsa zalimlerin elinin değdiği yemekten yemezdi. Bu davada haksız olan kimseye şeri hükümleri yerine getirmek Kaf dağını sırtına yüklenmek gibi ağır ve zor gelir. *"Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), Allah'a ortak koşanlara ağır geldi."* (Şûrâ, 13) ayeti tam onların halini anlatmaktadır. *"Rabbimiz! Bize tarafından rahmet ver ve bize, (şu) durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!"* (Kehf, 10)

Selam hidayete tabi olan kimselerin üzerine olsun…

~ KELİME ANLAMI ~

95. ◄ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالتِّسْعُونَ **Doksan beşinci mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى مَقْصُودْ عَلِيٍّ التِّبْرِيزِىِّ **Maksut Ali et-Tibrizi' ye** *(Ne hakkındadır?)* فِي جَوَابِ سُؤَالِه **Sorusunun cevabı hakkındadır** *(Neden?)* عَنِ الْكُفْرِ الْحَقِيقِيِّ **Hakiki küfürden** ►

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd Allah'a وَسَلَامٌ Selam ise عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Seçtiği kullarına olsun وَصَلَتْ Ulaştı *(Ne?)* اَلصَّحِيفَةُ الشَّرِيفَةُ Değerli mektubunuz وَوَقَعَ فِيهَا Ve orada yer almış *(Ne?)* اَلْاِسْتِفْسَارُ عَنْ بَعْضِ كَلِمَاتِ الصُّوفِيَّةِ Sûfilerin bazı kelimelerinin açıklanması isteği أَيُّهَا الْمَخْدُومُ Ey mahdum! وَاِنْ لَمْ يَقْتَضِ Her ne kadar uygun olmasa da *(Ne?)* اَلْوَقْتُ وَالْمَكَانُ Vakit ve –

mekan (Neyi?) وَلَكِنْ لاَ بُدَّ لِلسُّؤَالِ مِنَ الْجَوَابِ قَوْلاً وَكِتَابَةً Söylemeye ve yazmaya Lakin soruya cevap vermek gerekir فَحَرَّرْتُ بِالضَّرُورَةِ Bu sebeple mecburen yazdım (Ne?) فِى حَلِّ جَمِيعِ تِلْكَ الْمَسَائِلِ (Hangi konuda?) وَمُجْمَلُ الْكَلاَمِ Sözün özü كَلِمَاتٍ Birkaç kelime Bütün bu meselelerin çözümü konusunda هُوَ اَنَّهُ O şudur ki, كَمَا اَنَّ فِى الشَّرِيعَةِ Nasıl ki şeriatta vardır (Ne?) كُفْرًا وَاِسْلاَمًا Küfür ve İslam فِى الطَّرِيقَةِ أَيْضًا Aynen tarikatta da vardır (Ne?) كُفْرٌ وَاِسْلاَمٌ Küfür ve İslam وَكَمَا اَنَّ كُفْرَ الشَّرِيعَةِ Nasıl ki şeriatın küfrü (Nedir?) كَذَلِكَ كُفْرُ شَرٌّ وَنَقْصٌ Şer ve noksanlıktır (Daha?) وَالاِسْلاَمُ كَمَالٌ İslamı da kemaldir الطَّرِيقَةِ أَيْضًا Aynı şekilde tarikatın küfrü de (Nedir?) نَقْصٌ وَشَرٌّ Şer ve noksanlıktır (Daha?) عِبَارَةٌ عَنْ مَقَامِ (Nedir?) وَكُفْرُ الطَّرِيقَةِ Tarikatın küfrü وَاِسْلاَمُهَا كَمَالٌ Ve islamı da kemaldir وَتَمَيُّزُ الْحَقِّ الَّذِى هُوَ مَحَلُّ الاِسْتِتَارِ Ki o gizlilik yeridir الْجَمْعِ Cem makamından ibarettir مِنَ الْبَاطِلِ Hakk'ın batıldan ayrılması (Nedir?) مَفْقُودٌ فِى هَذَا الْمَوْطِنِ Bu makamda yoktur فِى الْمَرَايَا الْجَمِيلَةِ (Nerede?) فَاِنَّ مَشْهُودَ السَّالِكِ فِيهِ Zira bu makamda salikin müşahede ettiği وَالرَّذِيلَةِ Güzellik ve çirkinlik aynalarında هُوَ جَمَالُ وَحْدَةِ الْمَحْبُوبِ Sevgilinin birliğinin güzelliğidir فَلاَ يَجِدُ Bu sebeple salik bulamaz (Neyi?) الْخَيْرَ وَالشَّرَّ Hayır ve şerri (Daha?) غَيْرَ مَظَاهِرَ لِتِلْكَ الْوَحْدَةِ وَظِلاَلِهَا (Ne olarak bulamaz?) وَالْكَمَالَ وَالنَّقْصَ Kemal ve noksanlığı Bu birliğin ve gölgelerinin mazharından başka bir şey olarak فَلاَ جَرَمَ Dolayısıyla da hiç kuşkusuz يَكُونُ نَظَرُ الاِنْكَارِ İnkar itibarı olur الَّذِى نَاشٍ عَنِ التَّمْيِيزِ Ki o temyizden doğar (Ne olur?) مَعْدُومًا Yok olur (Kim hakkında?) فِى حَقِّهِ O kişi hakkında فَبِالضَّرُورَةِ Ve zorunlu olarak da يَكُونُ مَعَ الْكُلِّ Herkesle beraber olur (Nerede?) فِى مَقَامِ الصُّلْحِ Sulh makamında وَيَجِدُ الْكُلَّ Ve herkesi bulur (Ne üzere?) عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ Dosdoğru yol üzere وَيَتَرَنَّمُ Ve mırıldanır/okur (Neyi?) بِهَذِهِ الآيَةِ الْكَرِيمَةِ Şu ayeti kerimeyi: وَمَا مِنْ دَابَّةٍ Hiçbir canlı yoktur ki, اِلاَّ هُوَ آخِذٌ Ancak o Allah tutmuştur (Neresinden?) بِنَاصِيَتِهَا Onun perçeminden /alın saçından اِنَّ رَبِّى Benim Rabbim عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ Dosdoğru yol üzerindedir وَأَحْيَانًا Bazı zaman يَرَى الْمَظْهَرَ Mazharı görür (Ne görür?) عَيْنَ الظَّاهِرِ Zahirin aynısı فَيَظُنُّ الْخَلْقَ Ve mahlukatı zanneder (Ne zanneder?) عَيْنَ الْحَقِّ Hakk'ın kendisi وَالْمَرْبُوبَ Köleyi de عَيْنَ الرَّبِّ Rabbin kendisi (zanneder) وَكُلُّ هَذِهِ Bunların hepsi (Nedir?) أَزْهَارٌ Çiçeklerdir ki, تَتَفَتَّقُ Yeşerir (Nereden?) مِنْ مَرْتَبَةِ الْجَمْعِ Cem mertebesinden قَالَ الْحَلاَّجُ Hallac dedi (Nerede?) فِى

هَذَا الْمَقَامِ Bu makamda ﴿شِعْرٌ﴾ Şiir:

كَفَرْتُ Küfrettim *(Neye?)* بِدِينِ اللهِ Allah'ın dinine وَالْكُفْرُ وَاجِبٌ Küfür ise vaciptir *(Nerede?)* لَدَيَّ Benim yanımda وَعِنْدَ الْمُسْلِمِينَ Müslümanların yanında ise *(Nedir?)* قَبِيحٌ Çirkindir

وَلِكُفْرِ الطَّرِيقَةِ هَذَا Bu tarikat küfrü için vardır *(Ne?)* مُنَاسَبَةٌ تَامَّةٌ Tam bir münasebet *(Ne ile?)* بِكُفْرِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın küfrü ile وَاِنْ كَانَ كَافِرُ الشَّرِيعَةِ Şu var ki şeriatı inkar eden olur *(Ne olur?)* مَرْدُودًا Kovulmuş *(Daha ne olur?)* وَمُسْتَحِقًّا لِلْعَذَابِ Ve azabı hak etmiş وَكَافِرُ الطَّرِيقَةِ Tarikatın kafiri ise مَقْبُولًا Makbul وَمُسْتَوْجِبًا لِلدَّرَجَاتِ Ve büyük dereceleri hak eden olur فَاِنَّ هَذَا الْكُفْرَ وَالْاِسْتِتَارَ Zira bu küfür ve gizlenme نَاشٍ مِنْ غَلَبَةِ مَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِيِّ Hakiki mahbubun sevgisinin çokluğundan kaynaklanır وَنِسْيَانِ غَيْرِهِ كُلِّهِ Ve gayrın hepsini unutmaktan kaynaklanır فَيَكُونُ مَقْبُولًا Bundan dolayı da makbul olur وَذَاكَ الْكُفْرُ Bu küfür ise *(Nedir?)* حَاصِلٌ Meydana gelmektedir *(Neden?)* مِنِ اسْتِيلَاءِ الْجَهْلِ وَالتَّمَرُّدِ İnat ve cehlin kaplamasından فَيَكُونُ مَرْدُودًا بِالضَّرُورَةِ Ve böylece tabii olarak reddedilmiş olur وَاِسْلَامُ الطَّرِيقَةِ Tarikat islamı *(Nedir?)* عِبَارَةٌ عَنْ مَقَامِ الْفَرْقِ Fark makamından ibarettir *(Neden sonra ki,)* بَعْدَ الْجَمْعِ Cem makamından sonraki الَّذِى هُوَ مَقَامُ التَّمْيِيزِ Ki o temyiz/ayırma makamıdır وَالْحَقُّ وَالْخَيْرُ Hak ve hayır مُتَمَيِّزَانِ هُنَا Bu makamda ayrıdırlar *(Neden?)* مِنَ الْبَاطِلِ وَالشَّرِّ Batıl ve şerden وَلِاِسْلَامِ الطَّرِيقَةِ هَذَا Bu tarikat islamı için vardır *(Ne?)* مُنَاسَبَةٌ تَامَّةٌ Tam bir münasebet *(Ne ile?)* بِاِسْلَامِ الشَّرِيعَةِ Şeriat islamı ile بَلْ اِذَا بَلَغَ اِسْلَامُ الشَّرِيعَةِ Bilakis şeriat islamı ulaştığında *(Nereye?)* كَمَالَهُ Kemaline تَحْصُلُ لَهُ Onun için hasıl olur *(Ne?)* نِسْبَةُ الْاِتِّحَادِ Birleşme nispeti *(Ne ile?)* بِهَذَا الْاِسْلَامِ Bu İslam ile بَلْ كِلَا الْاِسْلَامَيْنِ Bilakis bu iki islam *(Nedir?)* اِسْلَامُ الشَّرِيعَةِ Şeriat islamıdır وَالْفَرْقُ بَيْنَهُمَا Aralarındaki fark *(Ne iledir?)* بِظَاهِرِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın zahiri وَبَاطِنِ الشَّرِيعَةِ Ve şeriatın bâtını iledir *(Daha ne iledir?)* وَبِصُورَةِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın sureti وَحَقِيقَةِ الشَّرِيعَةِ Ve şeriatın hakikatı iledir مَرْتَبَةُ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikat küfrü makamı *(Nedir?)* اَعْلَى Daha yüksektir *(Hangi mertebeden?)* مِنْ مَرْتَبَةِ اِسْلَامِ صُورَةِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın suretine ait İslam mertebesinden وَاِنْ كَانَتْ اَدْوَنَ Her ne kadar daha aşağı olsa da *(Neye nispetle?)* بِالنِّسْبَةِ اِلَى اِسْلَامِ حَقِيقَةِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın hakikatine ait İslam makamına nispetle ﴿شِعْرٌ﴾ Şiir:

يَنْحَطُّ بِالْعَرْشِ Arş ile *(Ne ile?)* Gökyüzünü اَلسَّمَاءَ *(Neyi?)* Kıyasladığımız zaman مَتَى قِسْنَا
Alçak kalır وَمَا أَعْلاَهُ Ama o ne yücedir اِنْ قِسْنَا Eğer kıyaslarsak *(Ne ile?)* بِاَرْضٍ Yer ile
وَكُلُّ مَنْ تَكَلَّمَ Konuşanların hepsi *(Kimden?)* مِنَ الْمَشَائِخِ قَدَّسَ اللهُ اَسْرَارَهُمْ Meşayıhdan
(k.s.) *(Ne ile konuşan?)* بِالشَّطْحِيَّاتِ مِنَ الْكَلِمَاتِ الْمُخَالِفَةِ Muhalif olan şathiyat kelimeleri ile
(Neye muhalif) لِظَاهِرِ الشَّرِيعَةِ Şeriatın zahirine كُلُّ ذَلِكَ Bunların hepsi *(Nerededir?)* فِى مَقَامِ كُفْرِ
الطَّرِيقَةِ Tarikat küfrü makamındadır اَلَّذِى هُوَ مَوْطِنُ السُّكْرِ Ki o sekr makamıdır وَعَدَمِ
التَّمْيِيزِ Ve ayıramama makamdır وَالْكُبَرَاءُ الَّذِينَ O büyükler ki تَشَرَّفُوا Şereflendiler *(Ne ile?)*
بِدَوْلَةِ اِسْلاَمِ الْحَقِيقَةِ Hakiki İslam devleti ile فَهُمْ مُنَزَّهُونَ وَمُبَرَّؤُنَ Onlar beri ve arınmışlar-
dır *(Neden?)* مِنْ اَمْثَالِ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ Bu gibi kelimelerden وَمُقْتَدُونَ بِالاَنْبِيَاءِ Ve peygamber-
lere uyarlar وَمُتَابِعُونَ لَهُمْ Ve onlara tabi olurlar *(Nasıl?)* ظَاهِرًا وَبَاطِنًا Zahiren ve bâtınen
فَالشَّخْصُ الَّذِى O şahıs ki يَتَكَلَّمُ بِالشَّطْحِيَّاتِ Şathiyat ile konuşuyor وَيَكُونُ فِى مَقَامِ الصُّلْحِ
Ve sulh makamında oluyor *(Kiminle sulh?)* مَعَ الْكُلِّ Herkesle وَيَظُنُّ الْجَمِيعَ Ve herkesi
zannediyor *(Ne üzere?)* عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ Doğru yol üzerine وَلاَ يُثْبِتُ التَّمْيِيزَ Ve ayrım
koymuyor *(Nereye?)* بَيْنَ الْحَقِّ وَالْخَلْقِ Hak ile halkın arasına وَلاَ يَقُولُ Ve hükmetmiyor
(Neye?) بِوُجُودِ الاِثْنَيْنِيَّةِ İkiliğin varlığına فَاِنْ وَصَلَ Eğer ulaşırsa *(Kim)* هَذَا الشَّخْصُ Bu şahıs
(Nereye?) اِلَى مَقَامِ الْجَمْعِ Cem makamına وَتَحَقَّقَ بِكُفْرِ الطَّرِيقَةِ Ve tarikat küfrünü
gerçekleştirirse وَنَسِىَ السِّوَى Ve masivayı unutursa فَهُوَ مَقْبُولٌ İşte o makbul biridir
وَكَلِمَاتُهُ Ve sözleri *(Nedir?)* نَاشِئَةٌ مِنَ السُّكْرِ Sekirden kaynaklanır وَمَصْرُوفَةٌ عَنِ الظَّاهِرِ Ve
zahirinden çevrilmiştir وَاِنْ تَكَلَّمَ Eğer söylerse *(Neyi?)* بِهَذِهِ الْكَلِمَاتِ Bu kelimeleri *(Nasıl?)*
بِدُونِ حُصُولِ هَذَا الْحَالِ Bu hal meydana gelmeden وَبِلاَ وُصُولٍ Ve ulaşmadan *(Nereye?)*
اِلَى الدَّرَجَةِ الاُولَى Birinci dereceye *(Neden?)* مِنَ الْكَمَالِ Kemalden وَزَعَمَ Ve zannederse
(Neyi?) اَلْكُلَّ عَلَى حَقٍّ Herkesin haklı وَعَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ Ve doğru yol üzerine olduğunu
وَلَمْ يُمَيِّزِ الْبَاطِلَ مِنَ الْحَقِّ Ve batılı haktan ayırmazsa فَهُوَ مِنَ الزَّنَادِقَةِ وَالْمَلاَحِدَةِ O zındıklar-
dan ve inkarcılardandır اَلَّذِينَ مَقْصُودُهُمْ Ki onların maksatları اِبْطَالُ الشَّرِيعَةِ Şeriatı iptal
etmektir وَمَطْلُوبُهُمْ Ve onların isteği *(Nedir?)* رَفْعُ دَعْوَةِ الاَنْبِيَاءِ Peygamberlerin davetini
kaldırmaktır عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّحِيَّاتُ اَلَّذِينَ هُمْ رَحْمَةٌ لِلْعَالَمِينَ Ki onlar alemlere rahmettir

Salat ve tahıyye onların üzerine olsun فَهٰذِهِ الْكَلِمَاتُ الْخِلَافِيَّةُ İşte bu gibi muhalif kelimeler تَصْدُرُ مِنَ الْمُحِقِّ Haklıdan da sadır olur وَتَصْدُرُ مِنَ الْمُبْطِلِ Haksızdan da sadır olur وَهِىَ لِلْمُحِقِّ Bu kelimeler haklı için *(Nedir?)* مَاءُ الْحَيَاةِ Hayat suyudur وَلِلْمُبْطِلِ Haksız için ise *(Nedir?)* سَمٌّ قَاتِلٌ Öldürücü zehirdir كَمَاءِ نِيلٍ Nil'in suyu gibi حَيْثُ كَانَ Zira olmuştu *(Kim için?)* لِبَنِى اِسْرَائِيلَ Beni İsrail için *(Ne olmuştu?)* مَاءً زُلَالًا Serin bir su وَلِلْقِبْطِ Kıptiler için ise دَمًا وَنَكَالًا Kan ve ceza olmuştu وَهٰذَا الْمَقَامُ Bu makam مِنْ مَزَلَّةِ الْاَقْدَامِ Ayakların kaydığı makamdır قَدِ انْحَرَفَ Kuşkusuz saptı *(Kim)* جَمٌّ غَفِيرٌ Büyük bir topluluk *(Kimden?)* مِنْ أَهْلِ الْاِسْلَامِ İslam ehlinden *(Nereden saptı?)* عَنِ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ Doğru yoldan *(Ne sebebi ile?)* بِتَقْلِيدِ كَلِمَاتِ اَكَابِرِ أَرْبَابِ السُّكْرِ Sekir sahibi büyüklerin kelimelerini taklit etmekle وَوَقَعُوا Ve düştüler *(Nereye?)* فِى بَوَادِى الضَّلَالَةِ وَالْخَسَارَةِ Hüsran ve sapıklık çöllerine وَجَعَلُوا دِينَهُمْ Ve dinlerini kıldılar *(Ne?)* هَبَاءً مَنْثُورًا Dağılmış, uçuşan toz وَلَمْ يَعْلَمُوا Bilmediler ki, اَنَّ قَبُولَ هٰذَا الْكَلَامِ Bu kelamın kabulü مَشْرُوطٌ بِالشَّرَائِطِ Şartlara bağlıdır وَهِىَ مَوْجُودَةٌ Ve o şartlar mevcuttur *(Kimde?)* فِى أَرْبَابِ السُّكْرِ Sekir sahiplerinde وَمَفْقُودَةٌ Ve yoktur *(Kimde?)* فِى هٰؤُلَاءِ Bunlarda وَمُعْظَمُ هٰذِهِ الشَّرَائِطِ Bu şartların büyük çoğunluğu *(Nedir?)* نِسْيَانُ مَا سِوَى الْحَقِّ سُبْحَانَهُ Hak Subhâhehu'nun gayrını unutmaktır اَلَّذِى هُوَ دِهْلِيزُ الْقَبُولِ Ki o kabule varan tüneldir وَمِصْدَاقُ امْتِيَازِ الْمُحِقِّ مِنَ الْمُبْطِلِ Haklının haksızdan ayrılmasının ölçüsü *(Nedir?)* اَلْاِسْتِقَامَةُ عَلَى الشَّرِيعَةِ Şeriat üzere istikamettir وَعَدَمُ الْاِسْتِقَامَةِ عَلَيْهَا Ve şeriat üzere istikametin olmamasıdır وَالَّذِى هُوَ مُحِقٌّ Haklı/doğru olan kimse لَا يَرْتَكِبُ خِلَافَ الشَّرِيعَةِ Şeriatın aksine bir şey yapmaz *(Ne kadar?)* مِقْدَارَ شَعْرَةٍ Kıl kadar *(Neye rağmen?)* مَعَ وُجُودِ السُّكْرِ Sekrin varlığına وَعَدَمِ التَّمْيِيزِ Ve temyizin olmamasına rağmen كَانَ الْحَلَّاجُ Hallac idi مَعَ صُدُورِ قَوْلِ أَنَا الْحَقُّ عَنْهُ Kendisinden 'Enel hak' sözün sadır olmasına rağmen *(Ne idi?)* يُصَلِّى كُلَّ لَيْلَةٍ Her gece namaz kılıyor idi *(Nerede?)* فِى السِّجْنِ Hapiste *(Kaç rekat)* خَمْسَمِائَةِ رَكْعَةٍ Beş yüz rekat مَعَ قَيْدٍ ثَقِيلٍ Ağır zincirlerle beraber وَكَانَ لَا يَأْكُلُ الطَّعَامَ Ve yemek yemiyordu *(Hangi yemeği?)* اَلَّذِى مَسَّهُ يَدُ الظَّلَمَةِ Ki, ona zalimlerin eli dokunmuştur وَلَوْ كَانَ Yemek olsa dahi *(Nereden?)* مِنْ وَجْهٍ حَلَالٍ Helal bir yoldan وَالَّذِى هُوَ مُبْطِلٌ Haklı olmayan kimse ise يَكُونُ اِتْيَانُ الْاَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ Şeriat hükümlerini yerine getirmek olur *(Ne olur?)* ثَقِيلًا عَلَيْهِ Onun üzerine ağır –

olur *(Ne gibi?)* مِثْلَ جَبَلِ قَافْ Kaf dağı gibi كَبُرَ Ağır geldi *(Kime?)* عَلَى الْمُشْرِكِينَ Müşriklere *(Ne?)* مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ Onları kendisine çağırdığın din *(Bu ayet nedir?)* عَلاَمَةُ حَالِهِمْ Onların halinin alametidir رَبَّنَا Ey Rabbimiz! آتِنَا Bize ver *(Nereden?)* مِنْ لَدُنْكَ Tarafından *(Ne?)* رَحْمَةً Bir rahmet وَهَيِّئْ لَنَا Ve bize hazırla *(Ne?)* مِنْ اَمْرِنَا Şu işimizden رَشَدًا Bir çıkış yolu وَالسَّلاَمُ Selam olsun *(Kime?)* عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hidayete tabi olana...